

Särtryck ur Göteborgs handels- och sjöfarts-tidning 20 april 1942. En avlas...

Vardagstryck

En avlastnings-offensiv

I tur och ordning ha nu statsministern, hr Pehrsson-Bramstorp och hr Bagge uttalat sin anslutning till justitieministerns nitiska offensiv mot den svenska tryckfriheten. Sedan blir frågan vad resultat som härav kan väntas. Kommer hr Westmans politiska ställning att stärkas eller regeringens att försvagas?

Hr Bagge, som är en man med ett gott hjärta, inskränkte sig icke till en solidaritetsförklaring. Han riktade också till publiken en varm förbön för sin plågade kollega: Skjut inte på pianisten. Skall det skjutas får det gälla hela orkestern. Man får hoppas, att hr Westman uppskattar denna kollegiala vänlighet mera efter den goda viljan än efter de mindre lyckliga ordalagen. Ingen tvivlar på att pianisten i den ministeriella orkestern gör så gott han kan, men var det riktigt finkänsligt att på detta sätt erinra allmänheten om att den i detta speciella fall bör moderera sina anspråk?

Enligt i pressen synliga meddelanden var ecklesiastikministern för dagen i ett skämtsamt lynne. Det blir under sådana förhållanden vanskligt att avgöra i vad mån hans utläggningar böra tagas på allvar. Ovissheten i detta avsende skingras ingalunda av en sådan förklaring som denna: »Regeringen kan ju ej vilja någonting hellre än att pressen och nyhetsförmedlingen skall få vara så fria som möjligt.» Sammanställd med tesen att hr Westmans politik är regeringens politik ger den till facit plus minus noll. Det ena tar ut det andra och ingenting blir kvar.

Det kan inte nekas, att de behjärtade ansträngningarna att föra hr Westman ur skottlinjen komma en smula överraskande. Det är fråga om en politiker, som sällan yttrar sig i hithörande ting utan att vädja till pressens ansvarskänsla. Hans utläggningar kretsar så envist kring det ämnet, att läsaren los honom måste förutsätta ett osedvanligt starkt utvecklat sinne för det personliga ansvaret. Ingenting kan gärna vara honom mera främmande än förkunnelsen, att regeringens samlade ansvar på något sätt skulle eliminera departementschefens.

Just nu måste en sådan sats på goda grunder underkännas. Den nuvarande regeringen är visserligen icke oersättlig — förr eller senare kommer den att lämna plats för en annan. Men den är i hög grad svårersättlig. I nuvarande läge tjänar det ingenting till att spekulera i något regeringsskifte. Ett sådant skulle leda till rätt svåröverskådliga förvecklingar. Härmed följer en parlamentarisk immunitet, som satt de traditionella politiska ansvarighetsreglerna ur spel. Vill man inte hamna i den rena ansvarsfriheten måste man i ett dylikt läge ge efter på det kollektiva ansvaret och falla tillbaka på de olika

regeringsledamöternas personliga ansvar. Hr Westman är icke oersättlig eller på något sätt outhärdlig för den nuvarande regimens fortsatta trivsel. Hans avgång skulle inte leda till några utrikespolitiska förvecklingar. Inåt skulle den stärka regeringens ställning. Det finns över huvud ingenting i det nuvarande läget, som på något sätt fritager honom från det konstitutionella ansvar, som grundlagen ålägger en kontrasignerande departementschef.

Den avlastningsoffensiv, som välvilliga kolleger satt i gång till justitieministerns undsättning är dömd att misslyckas. Hr Westman har engagerat sig för djupt i tidens tryckfrihetsfientliga strävanden för att kunna göra sig fri. Han kan det så mycket mindre som hans parti är i full färd med att inkassera hans insatser till det fria ordets undertryckande. Där räknas honom allt detta till förtjänst: »hr justitieministern har genom sina bemödanden att stävja den ansvarslösa och utmanande delen av pressen gjort en ovärderlig insats för att stärka den svenska neutralitetspolitiken», heter det i en resolution nyss antagen av Bondeförbundets avdelning i Stockholms län.

Uttalandet är värt att lägga märke till. Det är med växande intresse man följer denna meningsriktnings opinionsyttringar i utrikespolitiska ämnen. Det töckniga och obestämda börjar vika. Allt klarare skönjer man en strävan att i begreppet svensk neutralitetspolitik inlägga en mening, som därmed icke låter sig förenas så länge man håller fast vid någonting av ordets ursprungliga och vedertagna innebörd. Det är och förblir lika hopplöst att framställa konfiskationerna såsom ett medel i neutralitetens tjänst. Sakförhållandet är det motsatta: konfiskationerna ha bragts å bane av en främmande makt i ett klart fattat syfte att ensidigt påverka den offentliga diskussionen i landet. De äro icke ett stöd utan en fara för neutraliteten.

Vad bondeförbundet menar med svensk neutralitetspolitik synes enklast kunna formuleras så: vi äro neutrala så länge vi lyckas hålla oss utanför kriget, oavsett om det sedan sker under ensidiga eftergifter. Åtgärder, som innebära uppenbara avvikelser från neutralitetsrätten, identifieras utan vidare med denna neutralitetspolitik. Kritiken av dylika åtgärder däremot stämplas såsom otillbörlig och ansvarslös.

I denna allmänna begreppsförvirring trivas många lönliga förhoppningar och dunkla inflytanden. Av alla partier är bondeförbundet det som har den svagaste förankringen i svensk demokratisk tradition och den lättaste barlasten av ideella tillgångar. Det är också det lättaste bytet för sådana inkräktare, som inrikta sig på att luckra upp och smula sönder själva den ideella samhörigheten inom ett folk.

